

Belépn

Migráció. Emigráció. Turizmus. Rengeteg ember, különösen nyáron, emberek különböző országokból, nomádok vándorolnak át a népszerű helyeken, nagyvárosokon, kisvárosokon, a hegyekhez és tavakhoz. Nem hoznak semmit, nem adnak semmit, de mind vinni akarnak valamit haza, legalább élményeket.

Hanibal ante portas! Szerintem nincs különbség a turizmus és a migráció között, csak időbeli. A turisták elugranak az otthonaikból a repterekre, aztán a repterekről a szállodákba – egyik ismert helyről a másikra, mint dühödő mókások. Néha látom őket esténként, kimerülten a városnézéstől, a városom utcáin, reményvesztett, vak denevérek. A város úgy tologatja őket egyik helyről a másikra, mint sakkfigurákat. És mint a sakkfigurák, a turisták sem maguk alakítják ki a játékszabályokat.

Az 1968-as orosz megszállás után a hazám viszatért az ósdi kommunista szabályokhoz, és lezárta a határokat. Nem engedték ki az embereket. Nyúlcsapda? Elefántverem? Kelepcse? Talán egy kátyú, egy rejtett csapda egy jól ismert ösvényen volna a megfelelő hasonlat.

A migráció, amit egy majdnem állandó mozgásnak látok, de olyan elmozdulásnak, ahonnan van visszatérés, már nem volt lehetséges. Csak az emigráció, elmenni és soha vissza nem jönni. Kilépn a vasfüggönyön túlra azt jelentette, hogy az ember sose jöhet többé haza, legalább is úgy nem, hogy ez ne a hazai börtönt jelentse. A szocialista Csehszlovákia elnöke kijelentette: Most már aztán elég, a mi országhatárunk nem sétatér! Ez a mondat bevésődött egész nemzedékek tudatába.

Pozsonyban, Szlovákia fővárosában, mindössze 60 kilométernyire Bécstől, Ausztria fővárosától, ott álltak az emberek a hídon a Duna fölött, és bámulták Hainburg várát és dombjait, ami a szlovák-osztrák határhoz legközelebbi város, csak 15 kilométernyire Pozsonytól. Idősebb emberek meséltek a fiataloknak a villamosról, ami valamikor járt a két város között. Romantikus történeteket, melyek úgy kellett hogy hangozzanak a fiatalok számára, mint a tudományos fantasztikus történetek, annyira hihetetlenek voltak.

Mostanában, amikor biciklin megyek át Pozsonyból Hainburgba, egyszerűen a folyó mentén, sokszor eszembe jut Csehszlovákia elnöke, és az, ahogy megpróbálta ellenőrzése alatt tartani a határokat, és miközben átkarikázok azon a helyen, ahol valamikor a határ volt, anélkül hogy lassítanék vagy megállnék, nyelvet öltök rá: igenis, minden határ sétatér, arra való, hogy átsétáljanak, guruljanak, repüljenek vagy ússzanak rajta.

Hallottam történeteket olyan emberekről, akik elhagyták az országot, és végül teszem azt

Kanadában kötöttek ki. És ha elfogta őket a honvágy, elutaztak Hainburgba, felmászta a Braunschweig hegy tetejére és onnan néztek át a pozsonyi várra. Ennél tovább már nem volt szabad menniük.

A vasfüggönyben az volt a legjobb, az egyetlen jó, hogy átlátszó volt. Az emberek, akik elmentek, hazajöhettek legalább a szemükkel.

Szeretem azt a dalt, ami számomra kifejezni látszik ezt az érzést. Migrációról, utazásról, tájak, városok, országok megnézéséről valaki helyett. A címe: Air Mail

*I have got your letter with its joyful message.
in the envelope blue marked AIR MAIL.*

*"I climbed the highest mountain of the country,"
– you have written.*

I thank you.

*5 days of climbing in sun, snow and sharp
blue air*

*you were standing up there on my behalf
looking into the dizzying lively sparkling
depths*

– the way AIR MAIL

*– you were looking there a long time on my
behalf.*

Mostanában, amikor Hainburg lett az utazásaim, sétáim és biciklitúrám célpontja, ki vagyok én ott? Turista? Migráns? Emigráns? Csak én vagyok. Az ország az, ami változik, a határ jön-megy a saját országomban.

Az első migrációm engem az Egyesült Államokba vitt. A bácsikámat és a családját látogattam meg, velük éltem három hónapig. Először voltam ennyi ideig ilyen messze távol, a szüleim és a barátaim nélkül, egyedül. Dosztojevskij *Bűn és bűnbódés*t olvastam és 3 éves unokaöcsémre vigyáztam.

Együtt tanultunk meg angolul! Egy kicsit magányos voltam, de emiatt jobban figyeltem magamra. Mai szemmel visszatekintve úgy látom, komoly változást hozott ez az időszak bennem, hogy ott voltam tizenhat évesen egy teljesen idegen országban.

És azt hiszem, éppen ez, hogy van idő és megvannak a körülmények a személyiség megváltozására és fejlődésére, ez az, ami megkülönbözteti a migrációt is a turizmustól. Van idő az utazásra és felfedezésre. Egy kis körülnézésre befelé, felfedezni a belső életünket.

Betekintés. Belátás. Hogy megtaláljuk a folyókat és észrevegyük a mellékfolyókat is. Hogy lássuk a szép kilátást, de a szörnyű és hivalkodó helyeket is. Hogy befelé is lépkedjünk, ne csak körös-körül.

Belépn.

KARÁDI ÉVA FORDÍTÁSA

Jana Beňová

*Az Isten
VILÁGÉLETÉBEN
szerette a búst
legjobban a bárányt
de a marbát
a csirkét
és a balat is
Aztán úgy TELEETTE magát
hogy megteremtette az embert.*

*A Sátán
vegetáriánus volt.*

*AMIKOR VALAKI MEGHAL, SENKI NEM
BIZTOS ABBAN, ELÉG SZER MOSOLYGOTT-E RÁ.*

*Fáj
a szívem
Bár
semmi
OLYAT nem ettem*

*TOLVAJ
(nagy kocsik finom ingek gyűrűk
képek)*

*Rám is
mindig
lopva nézett*

39. avenue

*A 39. avenue másik oldalán
álltál. Nem láttál engem.
Először azt gondoltam, hogy bátulról
odaszaladok hozzád és belekiáltok valamit
a FÜLEDRE.*

*De azután észrevettem egy asszonyt,
aki olyan szorosan állt melletted,
hogy a vállatok összeért.
Szemre EGÉSZEN HASONLÍTOTTATOK
egymásra.*

*Talán a nővéred volt...
De semmiképpen nem olyan,
akinek tetszenének azok a fiatal lányok, akik
A 39. AVENUEN BELEORDÍTANAK A MEGLETT
FÉRFIAK FÜLÉBE.*

*Látszott rajta, nem ismer megalkuvást:
se a balba, se a jobb-ba.*

TÓTH LÁSZLÓ FORDÍTÁSAI

BEŇOVÁ, Jana
„Még jó, hogy
kórházban vagy”
Magyar Lettre
Internationale, 83